

Motivation og tvang:

Gi'r det mening?

Med kontanthjælpsreformen vil regeringen motivere unge til uddannelse. Men når man skal motivere, er det vigtigt, at man kender dem, der skal uddannes, deres barrierer, baggrund og behov og gør uddannelserne "unge-parate" i stedet for omvendt, siger ungdomsforsker.

{ AF DORTHE PLECHINGER · TEGNING: NIELS POULSEN }

Selv ude i den fjerneste afkrog af Danmark og i den mest uddannelsesfjerne familie er budskabet trængt ind: De unge ved godt, at de skal udanne sig, men det er ikke det samme som, at de er motiveret for det. Og da vi efterhånden ved, hvor vigtig netop motivation og engagement er i undervisningen og i det at lære noget, handler det lige nu om at knække koden til, hvad der motiverer de unge til at gå i gang med og fuldføre en uddannelse. Ikke mindst i forbindelse med regeringens kontanthjælpsreform, der skal sende yderligere 50.000 unge fra kontanthjælp i uddannelse. Så hvordan gør man egentlig det – motiverer dem, der ikke er motiveret? Kan man "tvangsmotivere"?

Det har vi spurgt adjunkt, ph.d. Mette Pless fra Center for Ungdomsforskning om. Hun ved et og andet om motivation – også i forhold til den gruppe af meget uddannelsesfjerne unge, som regeringen "går efter". Hun er lige nu sammen med andre forskere fra

VELKOMMEN

centeret i gang med et forskningsprojekt, som Egmont Fonden har bevilget penge til, om motivation hos unge. Det handler blandt andet om at finde de gode eksempler fra uddannelsen på en række forskellige skoler.

– I forskningen har vi hidtil fokuseret på frafaldet på ungdomsuddannelserne, men frafaldsproblematikkerne handler i høj grad om, hvad de unge, der falder fra, har med sig fra grundskolen. De erfaringer, man gør sig her, danner nemlig afsæt for ens videre forløb. Vores undersøgelse skal have fokus på, hvor man lykkes med de her ting: Hvor er de gode eksempler, og hvad kan vi "destillere" ud af dem, der kan bruges af andre? forklarer Mette Pless.

De unges dilemma

Hun har kredset omkring motivation i sin tidligere forskning på flere måder. Blandt andet i en undersøgelse af de unge på hf på VUC, men også mere i dybden med en gruppe af de meget uddannelsessvage unge. Og hendes erfaringer med denne gruppe er, at man her kan tale om skoletræthed i en helt anden markant grad end den normale. Den gennemsyrlig simpelthen hele de unges forhold til, hvad en skole er og kan, og hvad de selv kan i det her skoleprojekt, som hun siger:

– De føler sig helt forkerte i skolesammenhænge og taler om sig selv som de ikke-kloge eller ikke-dygtige. Det er i høj grad nederlagsfortællinger, jeg har fået af dem. Og disse unge står i et markant dilemma: De ved godt, de skal tage en uddannelse, men de vil for alt i verden ikke gå i en skole som den, de kender, siger hun og forklarer, at det i forhold til denne gruppe er en stor misforståelse at tale om forkælethed i forhold til at zappe ud og ind af uddannelsessystemet:

– For de her unge handler det om noget helt andet. De har i forvejen så lidt tro på skoleprojektet og deres egne evner, at hvis de støder på modstand senere, skal der ikke meget til, før de trækker følehornene til sig og dropper ud, siger Mette Pless.

Godt så. Vi taler om en gruppe unge, hvor motivationen skal genskabes i en ret markant grad. Så kan hun allerførst give et bud på, at motivation egentlig er, hvor den skabes – og ikke mindst genskabes? Ja, hun kan, og hun siger:

– Interessen for noget, for eksempel skolen, og motivationen er ikke altid noget, vi skal grave dybt ind i os selv for at finde – en indre interesse som den, der skal drive værket. Ofte er de unge helt blanke, når de bliver spurgt, hvad de interesser sig for, og hvad de derfor er motiverede for at uddanne sig i, siger hun:

Mål kolliderer ofte

– Motivation kan også være noget, der opstår i mødet med andre og i sociale sammenhænge. For nogle sker det, når de kommer i en uddannelse, hvor rammerne er anderledes og undervisningen måske mere praksisorienteret. Hvis de får positive erfaringer med, at det er nemmere for dem at lære på en mere praktisk måde, og at "det her kan jeg godt finde ud af" – så bliver det afsættet for deres fremadrettede perspektiver, siger forskeren og forklarer, at ens motivation derfor kan fremmes eller hæmmes i de undervisningsmiljøer, man færdes i.

Så i stedet for at lægge fokus på, at det er de unges problem, at de ikke vælger den rigtige uddannelse, er det vigtigere at fokusere på, hvad man kan gøre for at understøtte motivationen hos de unge.

Det handler også om at anerkende, at andre erfaringer end dem fra en snorlige uddannelsesvej kan være nødvendige, og at omveje eller andre veje gennem uddannelsessystemet ikke bare er spildtid. De kan tværtimod være lærerige og afklarende for nogle unge, der gennem dem faktisk genfinder motivationen:

– Der er to ambitioner, som kører sideløbende lige nu i samfundet: Vi skal have alle unge til at tage en uddannelse, og vi skal helst have dem så hurtigt som muligt gennem uddannelsessystemet. Men det er ikke altid, at de to målsætninger harmonerer, tværtimod kommer de ofte i konflikt med hinanden. Vi taler meget om forsinkelser i uddannelse, og kalder det omveje og fjumreår, som noget, vi skal have reduceret. Men nogle af disse omveje er måske ikke bare fjumreår, men der, hvor den unge får en pause, prøver sig selv af og måske får erfaringer til at genfinde troen på uddannelsen. Det synes jeg er væsentligt at tænke med, når vi taler om, at den snorlige vej gennem uddannelsessystemet er den eneste rigtige. Det er ikke nødvendig-

MAN SKAL PASSE PÅ MED IKKE AT TEGNE NOGLE BILLEDER AF MOTIVEREDE OG IKKE-MOTIVEREDE, FOR TINGENE FORANDRER SIG. SER VI SPECIFIKT PÅ VUC, ER DER JO TALE OM EN *SECOND CHANCE*-UDDANNELSE, OG DET BETYDER, AT DET ER DE FÆRRESTE, DER IKKE HAR EN ELLER ANDEN FORM FOR UDDANNELSESBRUD BAG SIG. DET ER JO OGSÅ EN DEL AF VUC'S SUCCES, AT MAN FORMÅR AT FASTHOLDE EN RÆKKE AF DE ELEVER, DER HAR DÅRLIGE ERFARINGER FRA ANDRE UDDANNELSER.

vis den eneste vej for alle – hvis vi vil have alle unge med, siger hun og tilføjer:

Klasserumskulturen er vigtig

– Men det er ikke det samme som, at vi så bare skal lade de unge passe sig selv. De skal ikke bare droppe ud, mens vi venter på, at deres motivation genopstår. Vi skal genskabe nogle forløb, der peger videre frem, som understøtter de unges kompetencer og genskaber deres tro på, at der også er en plads i uddannelsessystemet til dem. Og så har en del af disse unge brug for en kontinuerlig kontakt til en voksen – for eksempel en vejleder, som kan hjælpe dem med at finde vejen tilbage til uddannelsessystemet.

Hvad er ellers forudsætningerne for at skabe motivation hos de unge?

– Det er helt centralt, at de skal kunne se en mening og relevans med det, de laver – få en fornemmelse af, at det her fører mig videre frem og giver mig nogle væsentlige kompetencer. Her spiller klasserumskulturen en stor rolle. Den skal understøtte en og få en til at føle sig tryk. Hvis man føler sig på kanten af uddannelseskonteksten – det vil sige, hvis der er langt fra den, man er, til skolens projekt – så virker

det demotiverende, og det gør det også, hvis man føler sig udenfor i forhold til de andre. Derimod virker det motiverende at blive mødt, anerkendt og set og mærke, at der er forventninger til en. Der skal stilles nogle krav, som man kan mestre.

Mette Pless henviser til den norske professor Einar Skaalvik, der i undersøgelser har vist, at læreren spiller en uhyre stor rolle for elevernes motivation: Han eller hun skal vise interesse for elevens faglige formåen – at eleven lærer noget og forstår det, der bliver sagt. Men vedkommende skal også mere emotionelt være interesseret i, hvilket menneske eleven er.

Læreren skal kunne sætte rammerne

– Det går også igen i mange undersøgelser, hvor vigtigt det er, at læreren har humor og møder eleven i øjenhøjde – at læreren for eksempel kan huske, hvordan det var at være ung, og kan rumme måder at være ung og agere på. Læreren skal også kunne sætte nogle klare rammer op for, hvad man skal – og hvad projektet med undervisningen er. Og så skal der være arbejdsro, for at man kan lære noget, siger hun og forklarer, at flere undersøgelser peger på, at læreren har en vigtig rolle i forhold til at skabe en god arbejdskultur med den nødvendige arbejdsro – eleverne kan ikke selv styre det.

Så han eller hun skal sætte nogle bestemte rammer – der samtidig skal kunne tillade en vis overskridelse, og det er selvfølgelig en stor udfordring for lærerne at være både rammesættende og fleksible.

Dur det at sætte motiverede og ikke-motiverede sammen i undervisningen?

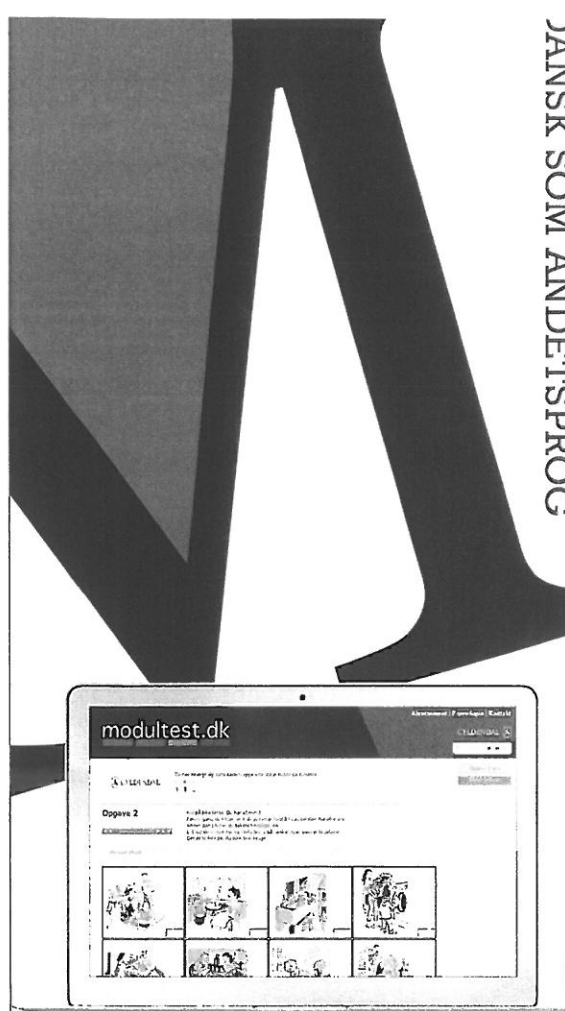
– Man skal passe på med ikke at tegne nogle billeder af motiverede og ikke-motiverede, for tingene forandrer sig. Ser vi specifikt på VUC, er der jo tale om en *second chance*-uddannelse, og det betyder, at det er de færreste, der ikke har en eller anden form for uddannelsesbrud bag sig. Det er jo også en del af VUC's succes, at man formår at fastholde en række af de elever, der har dårlige erfaringer fra andre uddannelser. Men det er klart, at det kræver omtanke og særlig tilrettelæggelse af undervisningen, og det er klart, at man må diskutere, hvor grænserne går for, hvad der kan rummes i en uddannelseskontekst, siger Mette Pless.

Magter uddannelserne de unge?

Og så er vi tilbage ved kontanthjælpsreformen, som Mette Pless som udgangspunkt synes har det positive element, at man tænker, at alle unge skal med, og at det skal være kompetencegivende tilbud, de får, frem for et aktiveringsprojekt, som ikke nødvendigvis fører en noget sted hen.

Det, der imidlertid er spørgsmålet, er, om man ved nok om denne gruppe unge: Hvilke typer af udfordringer de har, og som gør, at de har været på kontanthjælp i en periode. Center for Ungdomsforskning har netop lavet en lille undersøgelse for en kommune af den gruppe, der er tænkt på i kontanthjælpsreformen, nemlig de, der er mest klar til at komme videre. Mange af dem ville gerne opkvalificeres og uddannes og efterspurgt tilbud, som kunne føre dem videre. Men selv i denne "lette" gruppe stod personlige problemer, misbrugsproblemer og andre store udfordringer i vejen for en uddannelse.

– Spørgsmålet er, om vi kan rumme disse unge i det ordinære system, og hvad det kræver af lærerne. De unge skal være uddannelsesparate, men er uddannelserne ungeparate? Altså, magter vi dem egentlig? Med de 50.000 unge kontanthjælpsmodtagere bliver der unægtelig volumemæssigt mange flere unge, end man er vant til. Har vi de ressourcer, der skal til, for at sluse dem ind? spørger Mette Pless. *

Bestil provelogin på
modultest.dk eller scan koden

Modultest.dk

Mere modultest på vej

Modultest.dk har i sit første år fået en utrolig positiv modtagelse på sprogskoler og sprogcentre i hele landet. Tak for det! I det nye skoleår bliver *modultest.dk* udvidet med opgavesæt til DU 1, samt helt nye opgaver til DU 2 og 3. Og prisen er stadig den samme.

ÅRSABONNEMENT

Med UNI-login fra Kr. 3999,- ex moms
Prisen er afhængig af skolens størrelse.

GYLDENDAL

information@gyldendal.dk tlf. 33 75 55 60
gyldendal-uddannelse.dk